

اجماع برای حذف ۴ ساعت مخرب

اکثر کارشناسان در مورد آثار سوء کنکور اشتراک نظر دارند

چالش حذف یا اصلاح کنکور یک موضوع تازه نیست؛ چالشی که قدمت چند دهه‌ای دارد و طی سال‌های اخیر با توجه به تغییر زیست‌بوم شرایط اجتماعی و اقتصادی کشور وارد شرایط دیگری شده است. البته عوامل دخیل در کنکور سراسری، هر ساله قوانین و در اصل «مسکن»‌هایی برای برطرف کردن خلأهای موجود

وضع می‌کنند، اما گسترده بودن تغییرات تصمیم‌گیری و قانونگذاری در کنکور چالش‌های این غول بزرگ را نه تنها کاهش نداده، بلکه آن را با ابهامات و تغییرات اجتماعی بزرگی روبه‌رو کرده است. همه این مسائل باعث شده دبیرخانه شورای عالی انقلاب فرهنگی در سلسله نشست‌هایی چالش‌ها و راهکارهای حل کنکور

را به نقد و بررسی گذارد و قرار است نتایج آن در سیاستگذاری‌های کلان شورای عالی انقلاب فرهنگی برای حل معضل کنکور تاثیرگذار باشد. آنچه که در ادامه آمده، متن کامل اظهارات روسای دانشگاه‌های تهران، صنعتی شریف و برخی معاونان آموزشی دانشگاه‌ها در جلسه دوم این سلسله همایش‌هاست.

حذف کنکور در ۶ ماه!

ابراهیم سوزنجی کاشانی، معاون ختمی‌گذاری و راهبری اجرای ستاد علم و فناوری شورای عالی انقلاب فرهنگی در این نشست با تاکید بر اهمیت شناخت مشکل اصلی کنکور، گفت: «برای اینکه بتوانیم تصمیمات درستی بگیریم باید مسائل را به صورت درست شناسایی کنیم. در زمینه کنکور باید بدانیم مشکل مادر زمینه‌سنجش و پذیرش چه چیزی است. از چند زاویه می‌توانیم به این مساله بپردازیم؛ گام اول شناخت محدوده آن است؛ اینکه ایرادات کنکور را باید صرفاً در سنجش و پذیرش ببینیم یا مشکل آن گسترده‌تر و در آموزش عالی کشور است. دوم اینکه در چه سطحی باید به مساله کنکور بپردازیم؛ فردی، خانواده‌ای، جامعه یا دانشگاه و سپس با چه دیدگاه نظریه‌ای می‌خواهیم آن را بررسی کنیم. در این میان چند سوال اساسی مطرح می‌شود؛ نخست آنکه از نظر ما مساله اصلی نظام سنجش و پذیرش کشور چیست؟ آیا دانشگاه‌ها توانایی تقبل نظام پذیرش را دارند؟»

سیدسعیدرضا عاملی، در این نشست، گفت: «یکی از مسائل اصلی کشور بحث نحوه ارزیابی و ارزشیابی برای ورود به دانشگاه‌هاست. تاکنون چندین بار مجلس شورای اسلامی، وزارت علوم و نهادهای تصمیم‌گیر تلاش کرده‌اند موضوع کنکور را حل یا اینکه برای آن مدلی جایگزین پیشنهاد کنند. حتی برای این موضوع مهلت زمانی متعددی در سال‌های ۹۲، ۹۳ و ۹۵ تعیین شد، اما این امر تاکنون محقق نشده است.» او گفت: «وقتی تلاشی در این زمینه صورت می‌گیرد اما به‌صورت عملی راجع به آن اقدامی نمی‌شود، سوالات زیادی پیرامون چرایی به نتیجه نرسیدن آن در جامعه مطرح می‌شود. لذا این مسیری که قصد داریم طی کنیم باید با محاسبه باشد.» دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی ادامه داد: «صحبت‌هایی بین شورای عالی انقلاب فرهنگی، مجلس و حتی روسای کمیسیون‌های مربوطه و نهادهای ذی‌ربط در خصوص بحث کنکور صورت گرفته است تا بتوانیم براین اساس تقسیم کار انجام بدهیم؛ اما باید عنوان کرد شأن شورا

قانونگذاری نیست بلکه شورا یک مرکز سیاستگذار است. ما می‌توانیم طی هماهنگی با مجلس شورای اسلامی در ذیل راهبردها، قوانین و مقرراتی را برای تعیین تکلیف این موضوع وضع کنیم.» او در ادامه به مزایا و معایب کنکور اشاره کرد و خواستار راه‌حلی شد که مزایای کنکور را داشته و معایب آن را نداشته باشد، او گفت: «سیستم فعلی پذیرش در دانشگاه‌ها مزایایی دارد که این مزیت‌ها را نباید از دست بدهیم. یکی از این مزایا اعتمادی است که به این سیستم وجود دارد، زیرا امنیت سنجش، امر بسیار مهمی است. اکنون تلاش‌های گسترده‌ای در بحث طراحی سوال، حفاظت از سوال و آزمون، هوشمندسازی پاسخ‌های کنکور و... انجام شده است که این موارد سلامت و امنیت کنکور را به‌عنوان یک سرمایه بزرگ تأمین کرده است و هر مدلی که جایگزین کنکور شود، باید این امنیت را تأمین کند؛ در غیر این صورت دچار مشکل می‌شویم. لذا نباید مزایای کنکور را از دست بدهیم؛ منتها باید از معایب آن هم پرهیز کنیم که یکی از نمونه‌های آن، اضطراب زیاد شرکت‌کنندگان در این آزمون است.» دکتر عاملی در توضیح بیشتر معایب کنکور گفت: «یکی از معایب برگزاری کنکور، اضطرابی است که بین دانش‌آموزان ایجاد می‌کند و اگرچه براساس اعلام سنجش ۱۵ درصد ورودی به دانشگاه‌ها از طریق برگزاری کنکور صورت

می‌گیرد، اما همین آمار ۲۰، ۳۰ درصدی هم می‌تواند در فضای مجازی اضطراب صدرصدی ایجاد کند.» دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی همچنین از نارضایتی دانشگاه‌ها از برگزاری کنکور خبر داد و گفت: «دانشگاه‌ها نیز کمابیش از این وضعیت راضی نیستند؛ چرا که معتقدند دانشگاهی که در تراز دانشگاه درجه یک کار می‌کند، باید بتواند این را تشخیص دهد که چه دانشجویی را می‌تواند جذب کند. در واقع باید عرصه‌ای برای استقلال دانشگاه‌ها ایجاد کنیم.» عاملی افزود: «ما مدل‌های موفقی در جذب و پذیرش داریم و سوال مهم آن است که آیا این مدل‌ها در فضای اجتماعی و فرهنگی ما می‌توانند موفق باشند یا خیر؟ در این راستا قصد داریم ظرف ۶ ماه به مدل برگزیده برسیم. مطمئناً در این زمینه به مطالعات قبلی در حوزه کنکور احترام گذاشته می‌شود. ضمن اینکه همکاران ستاد نقشه در شورای عالی انقلاب فرهنگی تلاش می‌کنند نظرات تمامی حوزه‌ها و ذی‌نفعان این حوزه را دریافت کنند و حتی در این زمینه با موسسات برگزاری کنکور نیز مشورت خواهیم کرد. مشورت با این گروه‌ها لازم و ضروری است، چرا که معتقدیم بخش خصوصی از طرق دیگری می‌تواند دانش‌آموزان را تقویت کند.»

درخواستی برای باز گذاشتن دست دانشگاه

محمود نیلی احمدآبادی، رئیس دانشگاه تهران اظهار داشت: «شاید بزرگ‌ترین مشکل در بحث کنکور، ورود دستگاه‌های مختلف در این موضوع است. بخشی از ریشه این مشکلات که ناقصی‌های ما نیستیم و همه دستگاه‌ها وظیفه خودشان می‌دانند که در این موضوع دخالت کنند. به‌طور مثال مادر کنکور دکتری مشکلی نداشتیم، اما مجلس ورود و قوانینی را تنظیم کرد و برای ما مشکلاتی را به وجود آورد، در حالی که خودمان می‌توانستیم این موضوع را مدیریت کنیم. به‌نظر من اگر ورود دستگاه‌های دیگر به این حوزه به حداقل برسد، بخشی از مشکلات از بین می‌رود. در شورای سنجش و پذیرش هم بیشتر اوقات ما به مسائل روزمره می‌گذرد و فرصتی برای

بررسی اینکه نظام جدیدی را طراحی کنیم، نداریم.» نیلی گفت: «تجربه ثابت کرده وقتی افراد ذی‌نفع در کنار یکدیگر جمع شوند، می‌توانند ۹۰ درصد مسائل را حل کنند. ما به دنبال جذب بهترین‌ها در دانشگاه هستیم، به همین دلیل دانشگاه جایی نیست که شکلی از فساد در آن به وجود بیاید، دلیلی هم ندارد و در این فرآیند شود.» رئیس دانشگاه تهران گفت: «پیش از انقلاب تجربه سیستم‌های مختلف پذیرش را داشتیم، برای مثال دانشگاه شریف راساً دانشجویی می‌گرفت. دانشگاه شیراز از طریق معدل دانشجویی پذیرفت، دانشگاه تهران از طریق کنکور اقدام به پذیرش می‌کرد و مشکل زیادی هم وجود نداشت. بنابراین درست کردن یک قالب برای تمام دانشگاه‌ها اشتباه است. در نتیجه اول باید بگوییم چه حوزه‌ها و دستگاه‌هایی می‌توانند در این زمینه دخالت کنند و سپس از این چارچوب محدود بیرون بیاییم و تنوع بخشی ایجاد کنیم.» نیلی احمدآبادی بیان کرد: «آنچه اتفاق افتاده برای برخی رشته‌ها تقاضا کم شده است. بنابراین می‌توانیم بدون کنکور دانشجوی جذب کنیم، در حالی که همیشه رقابت بر سر

تعداد محدودی از صندلی‌ها بوده و هست؛ پس شرایط عوض نشده است.» او ادامه داد: «ما دانش‌آموزان را محدود کرده‌ایم که فقط وارد دانشگاه شوند و پس از آن اجازه هرگونه تغییر و انعطافی را از دانشجویی بگیریم. در واقع به یک نوجوان ۱۸ ساله می‌گوییم باید درباره زندگی‌ات در همان ۱۸ سالگی تصمیم بگیری و فرصت بعدی نداری، اگر بخواهی از دانشگاه انصراف دهی، اجازه نخواهی داشت دوباره در آزمون شرکت کنی و اگر دانشجویی پس‌پاشی، باید به سربازی بروی. به این طریق تمام زندگی نوجوان را منوط به کنکور می‌کنیم و قطعاً این کار در دانش‌آموزان استرس به وجود می‌آورد.» رئیس دانشگاه تهران گفت: «پیشنهاد من این است که اگر دانشجویی وارد دانشگاه می‌شود، براساس نمره سنجش، نمره معدل و علاقه، به این فرد حق انتخاب رشته داده شود یا حتی اگر دانشگاه ما را خواست، الزامی برای آن قائل نشویم و سدی با عنوان سربازی برای آن ایجاد نکنیم بلکه برای آن سقف سنوات ایجاد کنیم.» او گفت: «دانشجویی که می‌پسندد در دانشگاه داریم که به اصرار والدین خود به رشته مهندسی آمده، اما

تمام علاقه‌اش نقاشی یا فیزیک بوده و در حال حاضر مشروط شده است. ما او را بیمار کردیم، چون اجازه انتخاب به او ندادیم.» او با اشاره به راه‌حل‌های موجود افزود: «به جای انتخاب یک رشته، یک مجموعه رشته را برای فرد در نظر بگیریم و بگذاریم فرد در دانشگاه انتخاب خود را انجام دهد. در دانشگاه نیز می‌توانیم این امر را مدیریت کنیم.» او پیرامون تقاضا برای رشته پزشکی گفت: «تقاضا برای رشته‌های پزشکی در حال حاضر به شدت افزایش یافته و این موضوع فشارهایی را به وجود آورده است. اگر دکتری حرفه‌ای پزشکی را مانند بسیاری از کشورهای دنیا حذف کنیم و آن را دومرحله‌ای کنیم هم باعث می‌شویم ما در همان مسائل اول مجبور به انتخاب نشویم و از طرفی دیگر ممکن است فرد در همان مقطع کارشناسی موفق باشد و همان رشته را ادامه دهد.» نیلی احمدآبادی افزود: «آموزش و پرورش در این سال‌ها نتوانسته سوابق تحصیلی را به خوبی اجرا کند و نمراتی که به دانش‌آموزان داده می‌شود، به گونه‌ای است که نمی‌توانند خوب و بد را از هم تمیز کنند.»

پروسه قبولی در ارشد از ایلای سخت‌تر است

محمود فتوحی، رئیس دانشگاه صنعتی شریف با اشاره به این موضوع که بعید است بتوان در ۶ ماه برای حذف کنکور به نتیجه رسید، گفت: «به نظر من در بحث کنکور باید هر سه مقطع کارشناسی، ارشد و دکتری لحاظ شود. در حال حاضر در دانشگاه‌ها اعتمادی به کنکور دکتری وجود ندارد، به‌طوری که فردی که با رتبه یک کنکور به این دانشگاه آمده، با فردی که با رتبه ۱۰۰ آمده، از نظر سطح سواد با یکدیگر اختلاف دارند. اگر قرار است در کنکور اتفاقی رخ دهد، بهتر است از مقطع دکتری، سپس ارشد و در نهایت کارشناسی کار شروع شود و بهترین زمان انجام این کار، اول مهر سال آینده برای حذف کنکور دکتری است و این اجازه را به دانشگاه‌ها بدهید که بر مبنای ارزیابی پرونده پذیرش بدهند.» فتوحی با اشاره به طرح «آ.ت.ت» در سال‌های گذشته گفت: «آ.ت.ت برای پذیرش، طرح خوبی بود که متأسفانه خراب شد. به این دلیل که می‌گفتند ممکن است در اجرای این طرح پارتی‌بازی صورت بگیرد. ما اصل را بر اعتماد به دانشگاه‌ها بگذاریم، اما در کنار آن نظارت بر دانشگاه‌ها وجود داشته باشد و اگر دانشگاهی خلاف کرد، به آن رسیدگی شود. در واقع باید بدانیم

هیچ دانشگاهی به دنبال گرفتن دانشجوی ضعیف در دانشگاه خود نیست.» رئیس دانشگاه صنعتی شریف ادامه داد: «در وهله اول، کنکور دکتری و کارشناسی ارشد می‌تواند حذف شود. برای مثال ما در دانشگاه شریف دانشجویی داریم که حاضر نیست در کنکور ارشد و دکتری شرکت کند، چرا که می‌گوید پروسه قبولی در کنکور برایم سخت‌تر از ایلای کردن در دانشگاه‌های خارجی است. بنابراین با حذف کنکور در مقطع ارشد و دکتری می‌توان ضمن اصلاح روند پذیرش دانشجویان، از خروج دانشجویان از کشور جلوگیری کرد.» فتوحی نیز گفت: «کنکور کارشناسی سیستمی است که خانواده‌ها و بچه‌ها را تحت فشار و تمام برنامه‌های خانواده‌ها را تحت تاثیر قرار داده و متأسفانه به یک بی‌زنی بسیار بزرگ تبدیل شده است.» او با اشاره به ضعف نظام آموزش کشور گفت: «مدارس بسیار خوب ما اصلاً کتاب‌های درسی را تدریس نمی‌کنند، در حالی که باید در آموزش و پرورش به کتاب‌های درسی بیشتر اهمیت داده شود. در مدارس خوب ما کتاب درسی اصل نیست و کتاب‌های تست‌زنی از همان دبستان اهمیت پیدا کرده است. برای آنکه بتوانید کنکور کارشناسی را حذف کنید، به زمانی سه چهار سال نیاز دارید تا بتوانیم سراغ سابقه تحصیلی دانش‌آموزان برویم ولی در حال حاضر جداسازی دانش‌آموزان براساس سابقه تحصیلی سخت است. هنوز کنکور کارشناسی با تمام ایراداتی که دارد، هم در دانشگاه‌ها و هم بین مردم، نتیجه آن قابل قبول است، در صورتی که من نتیجه کنکور کارشناسی ارشد و دکتری را قبول ندارم.»

بیگدلی با اشاره به این موضوع که بررسی سوابق تحصیلی دانشجویان تا چند سال دیگر نیز محلی از اعراب ندارد، گفت: «سیستم سنجش به شکل فعلی توانمندی‌های پایه‌ای دانش‌آموزان را مورد ارزیابی قرار نمی‌دهد و حتی معدل دانش‌آموزان در دوره تحصیل نیز نمی‌تواند ملاکی برای سنجش این افراد به‌منظور ورود بدون کنکور در دانشگاه‌ها باشد.» نماینده دانشگاه فردوسی مشهد افزود: «وقتی می‌خواهیم روی شاخص‌های توانمندی دانش‌آموزان تمرکز کنیم، شاهد آن هستیم که نظام سنجش توانمندی پایه‌ای دانش‌آموزان را نمی‌سنجد. این در حالی است که تا چندین سال پس از انقلاب اسلامی، معیارهایی به‌منظور سنجش توانمندی‌های عمومی و ذهنی دانش‌آموزان برای ورود به دانشگاه‌ها وجود داشت و این توانمندی‌ها به صورت یک آزمون تشریحی مورد سنجش و ارزیابی قرار می‌گرفت، اما متأسفانه سنجش این توانمندی‌ها امروزه مورد توجه قرار نمی‌گیرد.» مدیر دفتر برنامه‌ریزی و توسعه آموزش دانشگاه فردوسی مشهد در ادامه با اشاره به اهمیت تغییرات در نحوه سنجش دوره‌های تحصیلات تکمیلی گفت: «موضوع مهم این است که در حال حاضر نحوه سنجش در حوزه تحصیلات تکمیلی نیازمند بازنگری اساسی است و باید نحوه ورود دانشجویان دوره کارشناسی ارشد و دکتری در اولویت اساسی و اولیبه بازنگری قرار بگیرد، بنابراین فرصت ۶ ماهه برای بررسی سیاستگذاری کنکور یک فرصت ناگفتنی است. نحوه سنجش ما در دوره‌های تحصیلات تکمیلی به این شکل نیازمند بازنگری است و اولویت اول ما باید بازنگری در تحصیلات تکمیلی باشد.»

جای خالی شاخص‌های عمومی و ذهنی دانشجویان در کنکور
ایمان الله بیگدلی، مدیر دفتر برنامه‌ریزی و توسعه آموزش و نماینده دانشگاه فردوسی مشهد در این نشست، گفت: «برگزاری کنکور از قبل از پیروزی انقلاب اسلامی یعنی سال ۴۸ پایه‌گذاری شد و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی از سال ۶۲ پذیرش دانشجویان به شکل فعلی آغاز شد. در واقع حداقل ظرف بیش از دو دهه این سیستم توانست کار خود را در گزینش دانشجویان در مقطع کارشناسی به خوبی انجام دهد.» بیگدلی افزود: «آنچه به‌عنوان آسیب‌شناسی کنکور قابل طرح است و باید به شکل همه‌جانبه مورد بررسی قرار گیرد، بحث کنکور و برگزاری آن طی یک دهه گذشته است. چرا که بررسی این موضوع را طی ۳۶ سال گذشته که از روایی و اعتبار فنی کامل بهره‌مند است، ضروری نمی‌دانم و در ضمن ورودی‌های دانشگاه در دو دهه اول برگزاری کنکور از ملاک‌های کافی بهره‌مند بودند.» نماینده دانشگاه فردوسی مشهد با اشاره به تغییرات اجتماعی در سال‌های اخیر که موجب اهمیت یافتن حذف کنکور شده است، افزود: «اتفاقات ۱۰ سال اخیر در حوزه سنجش و پذیرش دانشجویان اثرات عمده‌ای در شرایط اجتماعی، نظام آموزش عالی و آموزش و پرورش کشور است و باید این دوره با دقت مورد آسیب‌شناسی قرار گیرد.»

با اصلاح آزمون ارشد و دکتری نمی‌توان مشکلات پذیرش حل می‌شود
سید محمد حسین کریمیان، معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه صنعتی امیرکبیر به نمایندگی از این دانشگاه گفت: «مشخص است که موسسات کنکوری از این اوضاع استفاده کرده و به این بهانه کلاس‌های مختلفی بر برگزار می‌کنند، اما این ما هستیم که چنین شرایطی را برای آنها به وجود آورده‌ایم، هر چند مستقیم این کار را انجام ندادیم.» کریمیان با اشاره به اضطراب دانشجویان برای کنکور گفت: «کنکور نیز مانند تمامی امتحانات و آزمون‌ها اضطراب دارد، البته این فشار را دانشجویان دانشگاه‌های خارج از کشور نیز در مراحل مختلف متحمل می‌شوند. در بین پیشنهادهایی ارائه شده، موافق پیشنهادی مبنی بر جذب عمومی دانشجویان در سال اول هستیم که در این روند دانشجویان وارد دانشگاه شده و پس از برآورد وضعیت ریزش می‌کنند و در نهایت دانشجویان با سطح مطلوب باقی می‌مانند، اما این پیشنهاد نیز به قانون‌های خاص خود نیازمند است. ما هم اکنون براساس قوانین وزارت علوم در اخراج دانشجویان مشکل اساسی داریم. اما به‌عنوان یک راه‌حل می‌توانیم آن را به صورت آزمایشی اجرا کرده

طرفی در مقطعی که حذف این آزمون راحت‌تر است، آن را به صورت متمرکز برگزار می‌کنیم، این در صورتی است که در اکثر دانشگاه‌های دنیا آزمون تستی برای مقطع دکتری وجود ندارد.» نماینده دانشگاه اصفهان با اشاره به استناد ارد بودن آزمون کارشناسی گفت: «بهترین آزمون با تمام آسیب‌هایش آزمون کارشناسی برای دانشگاه‌هاست. با وجودی که واقف هستیم این آزمون آسیب‌های زیادی را به دانش‌آموزان و خانواده‌های آنان وارد می‌کند، اما به هر حال این آزمون با آنکه دانشگاه‌ها در آن دخالت ندارند، استنادارتر است. از طرفی بدترین کنکور، آزمون کارشناسی ارشد است که از نظر ما روایی و استنادار بودن این آزمون پایین بوده و در عین حال دانشگاه‌ها هیچ‌گونه مداخله‌ای در آن ندارند. بنابراین ما به‌عنوان مصرف‌کننده آزمون‌ها، مشکلی با آزمون کارشناسی نداریم و جز یک رشته، هیچ رشته‌ای را از طریق سوابق تحصیلی نمی‌گیریم.» شاقول در ادامه به حذف کنکور نیز اشاره کرد و گفت: «با این حال ضربه‌ای که دانش‌آموزان حتی در یک روز می‌بینند، قابل تحمل نیست و دانش‌آموزان باید آماده‌ی زندگی کردن بشوند، اما چیزی که در این ۱۲ سال با ند می‌گیرند، آمادگی برای ورود به اجتماع، مهارت حل مساله و مقابله با بحران‌های زندگی است. در این صورت بهتر است حذف کنکور مرحله‌بندی شود و به تناسب دانشگاه‌ها اختیار پذیرش‌ها و گذار شود و ممکن است این مشکل به مرور زمان حل شود.»

سیاستگذاری‌های متفاوت در قبال کنکور

یوسف شاقول، معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشگاه اصفهان در این نشست با اشاره به سیاستگذاری‌های متغیر در زمینه کنکور، گفت: «سیاستگذاری در حوزه آموزش عالی به عوامل متعددی بستگی دارد که اگر این عوامل دیده نشود، باعث تصمیم‌گیری‌های جزیره‌ای می‌شود. در زمینه کنکور نیز پیش از انجام هر کاری بهتر است اقدامی منفی صورت نگیرد. در یک سال اخیر مراجع مختلفی به موضوع کنکور ورود پیدا کرده‌اند و همه آنها عجله دارند که موضوع حذف کنکور در یک سال تا ۶ ماه به نتیجه برسد. این موضوع نگرانی‌هایی را برای حذف کنکور ایجاد کرده که ممکن است در نهایت باز هم مجبور به ایجاد قوانین دیگری در سال‌های بعد از آن شویم.» شاقول گفت: «در حالی که مجلس بر حذف کنکور کارشناسی تاکید دارد، آزمون دکتری به صورت متمرکز برگزار می‌شود که این کار به از آنجا که اکثر دانشگاه‌ها به خصوص دانشگاه‌های سطح یک و دو چیزی جز آسیب به همراه نداشته است. در واقع از سویی خواهان حذف آزمون هستیم و از

